

DOMINIK SMOLE: ANTIGONA

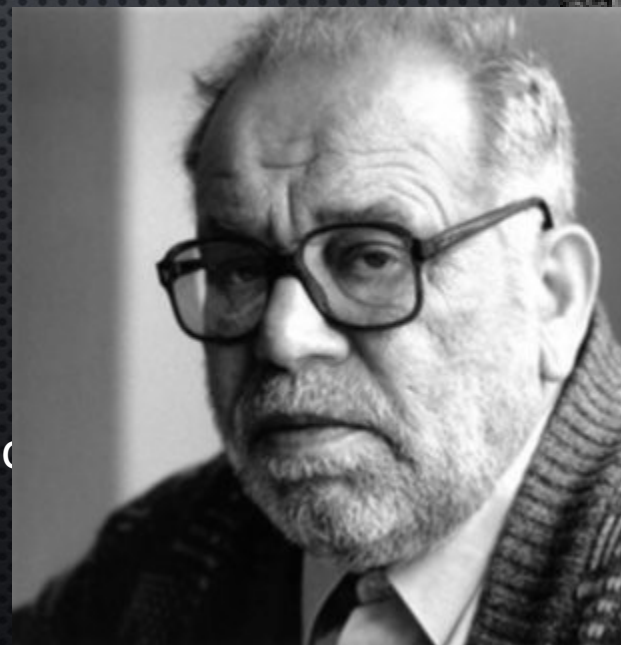
Avtor: Jožef Ilija, G 4. B

Mentorica: Mojca Stare Aljaž, prof.

Šolsko leto: 2018/2019

O AVTORJU

- rojen 24. 8. 1929 v Ljubljani
- osnovna šola na Vrtači, nato klasična gimnazija v Ljubljani
- ponavljanje 5. razreda, domnevno sodelovanje z OF
- 1944 samomor očeta
- 1947 maturira, novinar za Radio Ljubljana
- 1952 vojaški rok
- 1954 poroka z Zdenko Prek (2 otroka)
- urednik (Revija 57, Perspektive)
- Slovensko mladinsko gledališče, dramaturg
- 1984 Drama SNG Ljubljana
- 1986 Prešernova nagrada za življenjsko delo
- Umrl 29. 7. 1992

UMETNIŠKO USTVARJANJE

- kritična povojna generacija, modernistično ustvarjanje
- francoski ekzistencializem, ruski realizem, vpliv Ivana Cankarja, nadrealizem
- polemik, satirik
- Gimnazijski zbornik Prvo klasje
- črtica Moj prijatelj
- roman Črni dnevi in beli dan
- uspešnejši dramatik
- Mostovi (1946)
- Antigona (1960)
- Krst pri Savici (1969)
- Cvetje zla (1967)
- Nekaj malega o vevericah in življenju (1977)

ANTIGONA

ISMENA

Polineikes?

GLASNIK

Ga ni, gospa, tako sporočajo bogovi.

VSI

Ni. Bogovom hvala. Ni.

TEIRESIAS

Zadihajmo. Ničesar ni.

HAIMON

Le sonce, svetlo in veselo. Me slišite? Jaz diham.

Za ves božji dan imam načrt, preveč načrtov!

ISMENA

Bogovom hvala, bogovom hvala...

Kar je bilo, naj pade v pozabo. Podajmo si roke,
naš čas prebijmo v spravi in ljubezni. Zvonovi,
čujte jih, zvone v potrdilo. Zvonite, bronasti glasniki!

Naše roke so proste, zvonite v mir in varnost!

Človek je velik, kadar ve za svoje meje.

Bogovom hvala za tako sporočilo, bogovom hvala.

HAIMON

Zdaj je vse lahko, vse brez teže, kakor prej.

Stvari so urejene in za nami.

Naj kdo ukaže prenehati z zvonjenjem.

Če je mir, naj bo mir v resnici.

ISMENA

Naj, še naj zvone v potrdilo velike novice!

Ne čujete glasov iz mesta?

O, čutim ga, prihaja!

Paž!

Paž pade v sredo odra.

Zahvali se bogovom, pšeničnolasi deček,
prinesli so nam zlato vest in z blago roko
modrih pregnali zastor nepotešenosti iz naših src.

Bila je blodnja:

Polineika ni, moj paž. Polineika ni!

PAŽ

Zgodilo se je nekaj nezaslišanega ta hip,
prav ta trenutek. Resnica je, težja od zlata:

Antigona je našla Polineika.

Čujte spev zvonov! Tebam oznanjajo in vsemu svetu:

Antigona je našla Polineika!

VSI

Ni res! Ni res!

ZBOR

kot odmev z vseh strani

Antigona je našla Polineika!

Antigona je našla Polineika!

Antigona je našla Polineika!

Kreon nastopi.

PAŽ

Res je! Antigona je našla Polineika!

Tam doli v vrtu, glejte,

je z golimi rokami skopala grob,

polaga ga v zemljo,

s prstjo pokriva.

Vzravнала se je (joj, kako, kako je lepa).

Vsa je v luči, ko odhaja, ker —

Polineik je pokopan, je pokopan.

Za njo! O, ponižani, šibki, v temo zroči!

Za njo, z njeno vero in po njeni poti!

KREON

Kako so kaznovali Edip, kralj Laj

in kralji prejšnji, kadar je kdo očitno

prelomil njih ukaz?

STRAŽNIK

S smrtjo, gospod.

KREON

Ustavite zvonove!

Tako kaznujem tudi jaz.

STRAŽNIK

Ta hip bo mrtva.

Stražnik odide. Molk.

TEIRESIAS

Človek je nič in prav nobeden od drugega ni večji.

Naj Polineikes je ali ga ni, ukaz je dan:

ni ga — in ga ni.

HAIMON

Nekaj dni bo res dišalo po starem pretepenem psu,
potem se nas bo lotila pozabljenost,
zamenjala jo bo brezskrbnost

in navsezadnje bo še kdaj nam vsem veselo.

ISMENA

A v vse večne čase nam bo ta okrutni vzgled v svarilo:

Antigona je našla Polineika,

ampak samo za kratek hip, le za trenutek.

Kaj naj z Antigono samo za ta trenutek?

Rahel cvet, ki se odpre in brž nato usuje.

Živeti pa je treba umno, pripravljajoč se
na prihodnje dni.

KREON

To so reči, ki z mano neposredno nimajo opravka:

lahko so take, a lahko tudi drugačne.

Ko je človek kralj, ne gleda v svet sam v vrvežu sveta,

ampak se vzpne na grič, ki je brez barv in brez sonca,

da mu pogled je neskalsen in stvaren.

Jaz sem kralj in ne preostane mi drugega,

kot da kralj sem še naprej.

Če kdo drug hoče, čakam. Nobeden?

Kralj sem torej jaz.

Vsi se poklonijo. Stražnik nastopi.

Je moj urad nared? Tudi zdaj, kajne, kot zmeraj,

me čakajo dolžnosti?

STRAŽNIK

Da, gospod. Čakajo.

Kreon odhaja.

TEIRESIAS

Držite paža! On je še živ!

Lovite ga, paž je še zmeraj živ!

Od daleč spet zvonovi,

čedalje glasnejši

in ušesom kar neprijetni.

OBNOVA

- Teoretična razdelitev dela na 3 dejanja
- 1. dejanje: konec tebanske vojne, Kreon novi kralj, izdajalec Polinejk in heroj Eteokl, Ismena in Antigona kršita ukaz, Kreon dovoli, da iščeta Polinejka v temi noči, paž usmrti stražarja
- 2. dejanje: zbor poje o miru in blaginji v Tebah, sestri iščeta mrtvega brata sredi dneva in s tem kršita Kreonov ukaz, Ismena postane Antigonina nasprotnica
- 3. dejanje: o obstoju ali neobstoju Polinejka bo odločilo delfsko preročišče, Antigona najde Polinejka in ga pokoplje, Kreon obsodi Antigono na smrt, paž je še vedno na prostosti

ANALIZA DELA

- dogajalni prostor: sodobne Tebe
- dogajalni čas: začetek zvečer, traja nekaj dni
- glavne osebe: Ismena, Teiresias, Kreon, Paž, Haimon, Antigona
- filozofsko poetična drama
- svobodni verz
- malo didaskalij
- Antigona je nosilka odpora zoper absurdnost sveta
- Smisel življenja je v življenju samem
- Paž ohrani Antigonino idejo

PRIMERJAVA S SOFOKLESOVO ANTIGONO

Sofokle
S

- Antigona nastopi, je vodilna oseba
- Kreon je izrazit antagonist
- Teiresias je antični videc
- Haimon srčno ljubi Antigono
- zakoni bogov proti zakoni oblasti
- tragedija

Smole

- Antigona ne nastopi, Ismena je vodilna oseba
- Kreon deluje kot protagonist
- Teiresias je le dvorni filozof
- Haimon želi le uživati in se zabavati
- razum proti vesti
- poetična drama

VREDNOTENJE

- podobnost s Sofoklejevo Antigono
- zahtevnejša kot sem pričakoval
- Kreon želi biti pozitivna oseba
- Jugoslavija, cenzura
- razdvojenost med razumom in vestjo ali čustvi

HVALA ZA VAŠO
POZORNOST.

VIRI IN LITERATURA

- https://sl.wikipedia.org/wiki/Dominik_Smole
- <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi587655/>
- <http://gradiva.txt.si/slovenscina/slovenscina-za-gimnazije-srednje-sole/4-letnik/so-dobna-slovenska-dramatika/dominik-smole-antigonakozak-afera/>
- [https://sl.wikipedia.org/wiki/Antigona_\(Smole\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Antigona_(Smole))
- https://slo.slohost.net/cgi-bin/stran.pl?id=6&izris=izpisiNovico&st_pod=37&jezik=slo&templ=1
- Jesenovec, Ana in Lenardič, Jaka. 2016. Književnost na maturi 2017. Mengeš: ICO, d. o. o. (Zbirka Priročniki; 69). ISBN 978-961-6868-72-3